

Openingstoespraak Voorzitter KNSB Carel M. Paauwe

Bondscongres, 15 december 2007

KNSB: LAND VAN HERKOMST, LAND VAN AANKOMST

Goedemiddag aan U allen, leden van de KNSB, leden van Verdienste en onze Ereleden. Ook welkom de vertegenwoordigers van de media en directie en medewerkers van het Bondsbureau.

Uw voorzitter stelt zich de vraag waarom U allen – met name U leden van de KNSB - hier vanmiddag naar Biddinghuizen bent gekomen. Het is per slot van rekening een vrije zaterdagmiddag en U heeft vast vele andere interessante of leuke dingen te doen. Ja, het helpt natuurlijk dat er straks na onze vergadering gelegenheid tot schaatsen is. Want dat is zeker: U heeft allemaal iets met schaatsen, om het te doen, om het te zien, om er op een of andere manier bestuurlijk of uitvoerend bij betrokken te zijn. Goed we gaan schaatsen, maar waarom dan toch een aantal uren hier zitten vergaderen?

Natuurlijk moet U als lid met Uw Bestuur een aantal bestuurlijke zaken afhandelen: zo gaan we enkele wijzigingen doorvoeren in de Statuten en het Algemeen Reglement. En we stellen de jaarrekening vast en bespreken jaarplan en budgetten. Daar heeft U belangstelling voor en U voelt het als velen Uw plicht om Uw vereniging of Gewest hier te vertegenwoordigen.

Maar in een meer diepere betekenis bent U hier om U te manifesteren als lid van een gemeenschap – een community - zoals we nu meer zeggen – een schaatsgemeenschap waarin U zich thuis voelt, waaraan U betekenis ontleent, waarbinnen U naast gezin, werk en andere bezigheden een wereld vindt die U aanspreekt, die Uw werklust, creativiteit, ja soms Uw passie oproept. Dan bent U zowel trots als dankbaar – en geeft het U voldoening om van die gemeenschap in actieve zin deel uit te maken. Het spreekt vanzelf dat Uw Bestuur U daar dankbaar voor is dat U betekenis en zingeving in Uw leven voor een deel vindt binnen de KNSB, haar gewesten, haar verenigingen.

Maar deze gemeenschap, deze schaatswereld staat onder druk door langzaam, maar onmiskenbaar optredende verschuivingen en veranderingen in de wereld waarin wij "schaatsen". Dat brengt soms wat onrust met zich mee, een gevoel onbehagen, een zekere onzekerheid. Ik zou dat willen noemen als het grote vraagstuk van de verandering: van het Land van Herkomst (om bij Du Perron een begrip te lenen)– een schaatswereld waarmee vele van U die al wat ouder zijn zeer lang vertrouwd mee zijn en zich behaaglijk in voelen – naar het Land van Aankomst (waar Paul Scheffer ons mee confronteert): een wereld die nieuw is en waar wij vaak in geestelijke of emotionele zin nog vaak niet goed raad mee weten. Laat ik –nu na een jaar met veel plezier tezamen met mijn collega's in het Algemeen Bestuur en met de directie - gewerkt te hebben in en aan de KNSB U schetsen welke belangrijke trends langzaam maar zeker ons wereldbeeld van ons Schaatsen aan het veranderen zijn:

1. Economische en commerciële schaalvergroting.

Schaatsen is in de Nederlandse sportwereld voor de commercie en met zijn economische karakteristieken een van de meest interessante en veelbelovende terreinen. Zo zien wij een belangrijke toename in de sponsor en media budgetten, waarvoor duidelijke en perfecte tegenprestaties moeten worden geleverd. Daarbij wordt vanuit onze “klanten” steeds meer een inspanning geleverd om de tegenwaarde te verzilveren en zien wij dat de vrij besteedbare ruimte door onszelf afneemt, dwz, in procentuele zin. Deze vrij besteedbare ruimte is waar het om draait: de middelen die wij overhouden worden geïnvesteerd in nieuwe activiteiten en initiatieven, in de nog kleinere schaatsdisciplines, in de breedtesport, in de wedstrijdorganisatie. En er zijn zodanige eisen aan de uitvoering dat wij daar professionele staf – bekend met de moderne marketing- en sponsor- technieken - tegenover moeten plaatsen. Met de toenemende bedragen en verplichtingen neemt de marge voor vergissingen af. En wij moeten dus zeer goed beslagen ten ijs komen om dit commerciële geweld in goede banen te leiden. En alhoewel U hiervan weet en – toch wel redelijk van op de hoogte wordt gesteld - vindt dit toch enigszins buiten U om plaats. Een gevolg hiervan is een licht gevoel van vervreemding, van niet betrokken zijn. Gezien de geweldige t.v. kijkers belangstelling voor het Lange Baan schaatsen, de toch gunstige verwachtingen bij de Marathon evenementen, en de ambities om ook Kunstrijden en Shorttrack verder te stuwen zal ook in de toekomst het directe economische belang van de topschaatsport toenemen.

Een andere omstandigheid bij deze toename van commercialiteit is de vraag waar en door wie de waarde wordt gecreëerd door de zo geweldige interessante topschaatscompetities op nationaal en internationaal niveau, en waar en wie die waarde oogst. Het lijkt geen twijfel dat het grootste deel in de creatie van de waarde bij de sporter zelf ligt, die zich zo veel ontzegde en zich zo heeft ingespannen om een toppositie te bereiken. Maar die creatie had niet kunnen plaatsvinden zonder de inspanningen en organisatie van de verenigingen en gewesten waarbinnen deze talenten zich konden ontplooiën, vooral of bijna uitsluitend met hulp van vrijwilligers, met daarnaast de organiserende en regisserende rol van de KNSB. Maar bij het oogsten van deze waarde is de inschatting en appreciatie over de verdeling van deze toenemende waarde nog lang niet uitgekristaliseerd. Daarbij lijkt het dat op termijn de rijders zelf, de teams waarbinnen zij werken en die hun begeleiden, en de KNSB met al haar leden die hun carrière mede mogelijk hebben gemaakt naar nieuwe evenwichten zullen moeten streven. En dit vraagstuk wordt met toenemende geldelijke belangen alleen maar heftiger, terwijl je zou denken dat als de bedragen toenemen het voor iedereen wat makkelijk zou zijn om elkaar zijn deel te gunnen. Laat ik U geruststellen dit vraagstuk is niet actueel maar zal dat bij een nieuwe periode weer worden. Ook dit spanningsveld voelt U aan, maar gaat buiten U om en laat U soms wensen dat wij weer terug konden naar een eerdere periode toen het schaatsen en ook de topsport wat eenvoudiger was, dichterbij U.

De grote en toenemende economische belangen vereisen directe en zeer alerte en kundige sturing. Daar moet je voor opgeleid zijn, je geheel aan kunnen wijden, kortom dat vereist professionals. U begrijpt dat in rationele zin, maar met de komst en – bescheiden - toename van professionals op het Bonds bureau zit een risico van een gevoel van vervreemding: hoor ik als vrijwillig bestuurder daar nog wel bij, voel ik mij daar nog bij thuis.

En binnen deze veranderende economische ontwikkelingen blijft het economische fundament van het vrijwilligers werk onontbeerlijk. Zo heb ik U eerder er op gewezen dat de economische waarde van het vrijwilligerswerk binnen de KNSB enkele malen ons totale budget zoals dat door de boeken loopt overtreft. Dus moeten wij ons tezamen hoeden dat wij geen wegen zouden vinden om ook in deze vercommercialiserende wereld de vrijwilliger zich thuis te laten blijven voelen, zich ermee kan identificeren, zijn werkkraft, energie, inventiviteit en tijd wil blijven geven. U moet ons helpen om de brug van Land van Herkomst naar Land van Aankomst te slaan.

2. De consumerende schaatser.

Een tweede trend die onze wereld zoals wij die kennen raakt is het fenomeen dat ik gemakshalve maar noem de consumerende schaatser. In onze maatschappij is consumeren niet alleen een groot goed geworden, maar wordt als recht gevoeld. Men eist allerlei voorzieningen en stelt zich meer en meer individualistisch op, en trekt zich terug in zijn gezin en vriendenkring. Het gevoel van burgerschap, het deelnemen aan een gemeenschap die naast allerlei voordelen en faciliteiten, ook een tegenprestatie – anders dan een puur geldelijke – vraagt neemt af. Wij zijn in Nederland die aloude waarde van “iets terug doen” wat aan het verliezen, de veel vele hardwerkende en zich belangeloos inzetende mantelzorgers en vrijwilligers in sport, cultuur, politiek of anderszins niet te na gesproken. Maar het wordt relatief minder. Naast het consumeren, is ook de druk op prestatie in de eigen carrière vergroot en hebben velen met talent en voor ons belangrijke vaardigheden geen tijd en mogelijkheid om zich vrijwillig in te zetten. Dat raakt ook ons. Zo is ook in Uw Algemeen Bestuur voor enkelen de professionele werkdruk zo hoog dat zij zich uit een veel tijd vragend lidmaatschap van het Algemeen Bestuur moeten terugtrekken. En bij onze zoektocht naar nieuwe bestuursleden is het tijdsbeslag, het afbreukrisico en de soms wat stroperige manier van beleidvorming – nu eenmaal een gegeven in een democratisch opzet van een Bond van Verenigingen - voor sommige een reden om zich niet kandidaat te stellen. Zo zien wij ook de grote moeilijkheden die er zijn om binnen onze bestuurlijke kringen van gewesten, secties en verenigingen opvolgers te vinden, met als gevolg dat onze bestuurlijke bovenlaag veroudert. Ja wij eren en waarderen onze mensen die zich tientallen jaren ingezet hebben in bestuurlijke of operationele zin voor een vereniging of Gewest. Goddank dat zij die bereidheid hebben gehad. Maar de nodige verjonging blijft uit, de aanbevelingen van goed Sportbestuur om termijnen te stellen aan bestuurders (zeg 2 maal 4, of 3 maal 3 jaren periodes) kunnen in de praktijk met geen mogelijkheid worden doorgevoerd. Goed dat de ouderen het steeds toch wel weer willen oppakken. Maar met onze nieuwe wereld – ons land van Aankomst – is een gemis aan jongere, vernieuwende mensen geen goede zaak. Lessen en ervaringen uit het verleden – en onze cultuur en waarden – worden niet doorgegeven; innovatie en een frisse kijk van de nieuwkomer komen onvoldoende tot zijn recht. U voelt deze ontwikkeling zelf aan den lijve, U worstelt daar ook mee.

Naast deze bestuurlijke en operationele component van de vrijwilliger – en de afnemende betrokkenheid van burgers bij het maatschappelijk functioneren - zien wij ook dat deze consumerende schaatser meer waar voor zijn geld eist als lid van

de KNSB en vereniging. Zo zijn daar een honderdduizend actieve schaatsers die geen lid zijn van een vereniging of ijsclub. Zij consumeren alleen en maken geen deel uit van onze lokale schaatsgemeenschappen. Willen wij onze KNSB schaatsgemeenschap fit, vitaal en bloeiend houden dan moeten wij meer mensen aan ons willen en kunnen binden. En dit geldt ook voor mensen van een niet Nederlandse afkomst die in 2050 zo'n 30 procent van onze bevolking zullen uitmaken. Als wij hen niet kunnen overhalen door een gepast aanbod om mee te doen in het schaatsen missen wij een geweldig potentieel aan leden – en uiteindelijk ook aan topschaatsers – die wij als een vitale en volop in de maatschappij staande Bond aan ons moeten zien te binden. En wellicht hebben de consumerende schaatser en schaatser van niet Nederlandse afkomst dan minder het gevoel en betrokkenheid dat wij kennen in ons Land van Herkomst, maar vragen zij meer een directe en duidelijk dienstverlening waardoor zij zich tot het lidmaatschap van een van Uw verenigingen voelen aangetrokken. Ook voor dit Land van Aankomst zoeken wij Uw hulp en input om de lokale verbondenheid en gemeenschapsvorming om en bij het schaatsen op een nieuwe leest te stimuleren.

3. Uitblijvend natuurijs

Een derde belangrijke ontwikkeling is die van het niet – of minder – hebben van Natuurijs. Ja wij praten daar allemaal over. En in enkele Gewestelijke vergaderingen werd ik gerustgesteld dat het nu deze winter echt zou gaan vriezen. Maar, – ook al hebben wij hopelijk een fantastische winter – wij kunnen niet om het scenario heen dat wij met aanzienlijk minder – of minder frequent – natuurijsrekening moeten houden. Dit raakt ons tot diep in ons collectieve zenuwstelsel. Immers als er nu een alles bepalende omstandigheid is in ons Land van Herkomst dan is dat het natuurijs in ons laag gelegen land met al zijn slootjes, kanalen en meren, aangevuld met ondergelopen weilanden of sportvelden. Dit is onze erfenis die zich in onze genen heeft genesteld. Dus met een visie en plan om het ijs naar de mensen te brengen moeten wij trachten dit - waarschijnlijk structurele - gebrek het hoofd te bieden. Maar deze pogingen met hopelijk succesvolle resultaten doen een beroep op U om soms in zekere mate Uw Land van Herkomst te verlaten. Meer ijs stadions - dat wij van harte stimuleren - vraagt om een operationele en organisatorische opzet die het gebruik van het ijs optimaliseert voor alle schaatsers ongeacht hun woonplaats. Meer synthetisch banen naar en bij scholen en evenementen vraagt van U nieuwe organisatorische inspanningen. Ook zullen wij een passend antwoord moeten geven aan de natuurijsclubs om hun als er geen natuurijs is een zinvolle rol in de schaatsgemeenschap te kunnen laten vervullen. En vanmiddag zult U zich een oordeel vormen over kunstijs in de natuur op een langere baan en zien of hier een gedeelte van het antwoord ligt.

Als laatste zullen wij ons moeten beraden om skaten en skeeleren meer actief in ons werk op te nemen gezien de natuurlijke verbondenheid van de schaatsbeweging en – ervaring - die ijsschaatsen en skaten/skeeleren gemeen hebben. Wij hopen dat in de toekomst door betere samenwerking met de skatebond mede te realiseren. Met al deze mogelijke ontwikkelingen doen wij een beroep op Uw vermogen tot aanpassing, tot stappen in de richting van het Land van Aankomst. Dat gaat vele niet gemakkelijk af, ook mij niet. Naast zakelijke en bestuurlijk kracht die veranderingen niet uit de weg gaan, moeten wij ook geestelijk en emotioneel daarin mee kunnen groeien. Dat geldt ook voor ons, alhoewel Uw bestuur daadkrachtig en standvastig een antwoord

formuleert op de grote veranderingen. Maar daarbij onderkennen wij dat gevoel van onbehagen, van onrust, van zorg om een bekende en zo lang zo goed functionerende schaatswereld te moeten bijstellen. Wellicht helpt het door te zeggen dat U hierin niet alleen staat. Dat wij het debat en de communicatie met U zoeken, dat wij met het Bondsbureau de noodzakelijke beleidsrichtingen met U willen doornemen en aan U zullen voorleggen.

Uw Bestuur heeft reeds een aantal initiatieven en programma's het afgelopen jaar ontwikkeld en in gang gezet. Het zou nu niet passen om al deze prestaties hier uit zelfgenoegzaamheid te noemen. Toch nodig ik U uit om U te verdiepen op welke fronten en op hoeveel gebieden Uw Bond actief is in het verder brengen van de Topsport, in het structureren en organiseren van de wedstrijd sport, en in de initiatieven voor de Breedtesport op het gebied van product/marketing en "meer IJs". En bij dit alles een meer zakelijke en professionele aanpak, ook op het gebied van hoe de KNSB zich in de maatschappij manifesteert: een Bond om respect voor te hebben en waar je als subsidiegever, sponsor of hoe doen ook zaken mee wil doen. Ook waar U trots op kan zijn.

En bij dit alles vergeten wij niet ons Land van Herkomst, zonder bevreesd te zijn voor het Land van Aankomst.